

Alojz Ihan

POTOVANJA V SOBE NA KONCU SVETA

Že zdavnaj sem se odrekel iluziji, da je mogoče o človeških izkušnjah, o človeških dejanjih in motivih zanje pisati kako drugače kot v prvi osebi ednine. Prvoosebna ednina je edini psihološki položaj, ki mu težko odrekamo določeno mero verodostojnosti iz preprostega razloga – ker se v njem ni mogoče imeti za verodostojnega. Ob tem je seveda razumljivo, da psihološka prvoosebna ednina nima bistvenih povezav s slovnično. V literarnem tekstu je z nekaj večšine mogoče hitro predstavljati iz ednine v množino, iz prve v drugo ali tretjo osebo, iz mojega nerodnega zdrsa po tleh domače kopalnice v usodni nacionalni zdrs proti zgodovinski katastrofi. Kljub poljubnim literarnim akrobacijam med ednino in množino, prvo in tretjo osebo pa psihologija prvoosebne ednine ostaja bistveni, najverodostojnejši element slehernega literarnega teksta. Pa ne zgolj literarnega.

Ker sem se namenil pisati o potovanjih, pa moram svojo nezanesljivo prvoosebno ednino relativizirati še dalje – z glagolskim časom. V pretekliku bi namreč še za nekaj let nazaj lahko zatrjeval, da popotnik bistvene eksponate za svojo spominsko zbirko nabira v knjigarnah, podzemnih železnicah, sprehajališčih, restavracijah, hotelskih savnah in bazenih. Še dalj nazaj, v predpretekliku, bi seveda prisegal na galerije, obiske kinopredstav, muzeje, pregrešno kulinarično razkošje ruskih bifejev, pa seveda kozmopolitsko bučanje in brnenje velikih letališč. V sedanjiku pa se mi že nekaj časa dogaja, da je edini polni vtis, ki se mi ohrani s potovanja – hotelska soba. Pravzaprav njena neverjetna samota, ki jo začutim, ko zvečer od tam opazujem morje velemestnih luči.

Zanimivo je, da so si glede tega občutka vse sobe enake ne glede na kategorijo hotela, kvadraturu kopalnice, število TV-kanalov, založenost bifeja ter čokoladne bonbone na posteljnih blazinah. V vseh hotelskih sobah je pod zidnimi tapetami z nevidno pisavo izpisano, da je tvoje bivanje tu in zdaj zgolj igra velikega naključja, ki ga je zaključil receptor s tem, ko je ob tvojem prihodu segel po enega od ključev, potem si moral na poti k dvigalu ponižno ubogati številko na njem. In šlo je seveda le za zadnje v verigi naključij. Od hotela, za katerega je tvoj pojav zgolj statistično predvidljivo, brezosebno naključje, do sprehajalca v parku, ki ob pogledu na množico osvetljenih hotelskih sob pomisli prej na gospodarske učinke turizma kot na drobno okno dvanajst navzgor, petnajst levo, v katerem nek človeček išče svojo izgubljeno identiteto.

Seveda je prva, najočitnejša rešitev – telefon. Mogoče je odtipkati tisto zoprno podaljšano številko in sporočiti, da si priletel srečno, da je vreme lepo, zdravje v redu. Potem se neha, kajti absurdno je spraševati, če so smetarji izpraznili keson tri tisoč kilometrov stran. Ali o plevelu, ki je čez noč morda zrasel na vrtu in ogrozil

sveže posejano solato. Kakšna abotnost je deliti nasvete o tem tisoče kilometrov stran! Zato taki telefonski pogovori trajajo zelo malo časa, potem pa je še huje, kajti porabljena je še zadnja navidezna rešitev in še bolj očitno ostane zgolj – hotelska soba.

Potem se začne dogajati nekaj, kar je sprva podobno nadležni, zoprni misli, ki brenči okoli glave, da ni mogoče mirno zaspati ne na levi ne na desni, in ko se že pripraviš na natančen, nagel udarec, ugotoviš, da vse skupaj pravzaprav prihaja od znotraj, iz glave ter je zato hočeš-nočeš treba prižgati nočno lučko in vzeti v roke papir in v torbi poiskati svinčnik in se na papir zlovoljno znebiti tiste brenčeče misli, ki ne da spati. Potem ugasneš stikalo in po nekaj blaženih, brezšumnih trenutkih spet zabrni iz nekega kota in jasno – klik stikalo, v roke svinčnik in nov zlovoljen napor, ki pa je že manj zlovoljen kot prvič. To se potem ponavlja, stikalo klika in se ugaša petnajstkrat, dvajsetkrat na noč, ob postelji kot jesenski listi počivajo s kracajočo pisavo obloženi papirji, dokler ni ob treh ali pol štirih zjutraj popisan zadnji. Čeprav takrat dobro veš, da je končano, še do prvega svita ni mogoče zaspati kot ob ženski, s katero si šel mnogo, mnogo predaleč in premočno.

Ko se to zgodi prvo noč, pomisliš – naključje. Ampak zgodba se ponavlja vsako noč in ko se vrneš s potovanja, pripoveduješ znancem o vsebini turističnega vodiča, ki si ga mimogrede prelistal na poti do letališča, v resnici pa misliš le na tiste liste, ki si jih s pohlepno skrbjo vlekel izpod postelje in jih zlagal drugega za drugim v kovček kot svoj edini res dragoceni spominek s poti.

Po drugem, tretjem potovanju si ne moreš več tajiti: na pot si se odpravil zgolj zato, da se znajdeš v absurdno sami hotelski sobi, pozabljeni od sveta, in v njej napolniš svoje prazne papirje z besedami, ki doma kdove zakaj niso hotele nastati. Tam, na koncu poti, pa nastajajo, in zadnje, kar te zanima, je vzrok tega čudnega pojava, kajti važno je le, da besede tam nastajajo in da se ne bi to kdaj nehalo.

Seveda se to, kar opisujem, dogaja zgolj v prvi osebi ednine in me pravzaprav ne zanima, če gre za splošnejši pojav. Le včasih, ko zvem, da kateri od mojih prijateljev – pesnikov spet leta po svetu, me zbode spomin na moje hotelske sobe in se vprašam, če morda bolje ne poznam ciljev njihovih potovanj kot ljudje, ki mi naštevajo kraje in znamenitosti, ki jih bodo prijatelji oblezli in doživeli.

Ne, tako pogumen nisem, da bi jih začel po vrnitvi domov naravnost spraševati, če tudi oni ... če potujejo zgolj zato, da bi prišli v osamljeno, izgubljeno, od sveta zapuščeno hotelsko sobo in v njej začutili tisto brezupno samoto in mir. Tako pogumen nisem, da bi se smešil in spraševal Tomaža Šalamuna, če res kupi povratno vozovnico za Pariz samo zaradi tiste sobe, in če Iztok Osojnik prepotuje pol sveta samo zaradi ljubega miru v nekem zanikrnem indijskem hotelu. Vseeno pa me to silno zanima in z nekim neopredeljenim upanjem pišem to besedilo, kajti človek nikoli ne ve, če je v svoji izkušnji res sam ali pa je v resnici le eden od mnogih, ki o tem nikoli ne govorijo.